melléklet

csokonai

SZÍNHÁZ

ÉVADBESZÁMOLÓ

2020/2021

2021. július 20.
Debrecen

csokonai
SZÍNHÁZ
A MI VÁROSUNK
A TI SZÍNHÁZATOK

I. Bevezetés

A 2020/2021-es évadban hármas kihívással nézett szembe Gemza Péter vezetésével a Csokonai Színház társulata. A 2020 tavaszán kialakult koronavírus-járvány második és harmadik hullámát úgy kellett átvészelnie, hogy közben megküzdött a 155 éves történelmi épületből való kiköltözéssel, az ideiglenes játszóhelyekre való beköltözéssel, illetve végrehajtotta a közalkalmazotti státuszt követő jogviszonyváltozást. A hármas kihívásra világos fókuszok mentén megrajzolt stratégiai tervezéssel, innovatív művészeti projektekkel és fokozott külső és belső kommunikációval válaszolt a színház vezetése.

Élőlánccal költözött ki a Csokonai

A 2020/2021-es évadot a #mindenholszínház jegyében a város tereit színházi terekké avató innovatív térkeresés és az online térben való intenzív jelenlét jellemezte.

A 2020/2021-es évad kezdetén kettős célkitűzést fogalmazott meg a Csokonai Színház vezetése. Egyrészt az előző évadban megkezdett repertoárépítésnek köszönhetően minden rendelkezésre állt ahhoz, hogy a megváltozott logisztikai körülmények ellenére is maradéktalanul teljesítse a társulat a nemzeti színházi státusszal járó követelményeket. Másrészt az innovatív térkeresés új városi tereket avatott színházi térré, ezzel helyspecifikus előadások *(Hamlet, Toldi)* és hibrid médiumú rendezvények (*DESZKA Fesztivál)* születtek.

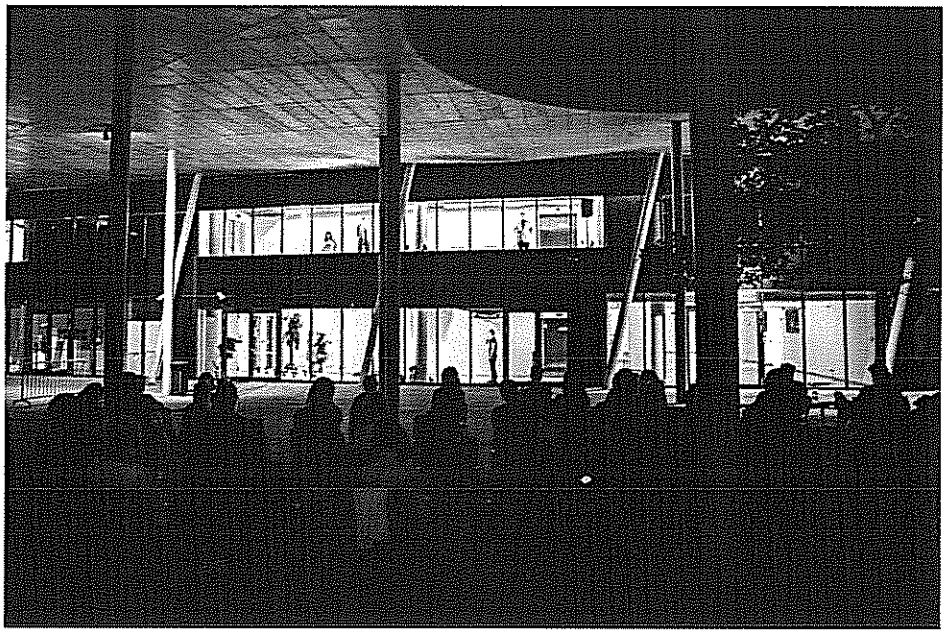

Vitrinszínházi Hamlet a Nagyerdei Stadionban

A 2020/2021-es évad kezdetén, a koronavírus-járvány első és második hulláma közötti időszakban készült el a *Hamlet* vitrinszínházi adaptációja. A részben szabadtéri előadás rendhagyó módon tette színházi térré a Nagyerdei Stadion tereit, miközben végig biztosította a játszók és a nézők közötti biztonságos távolságtartást. A produkció bekerült a 2020-as év legjobb kreatív teljesítményei közé a Highlights of Hungary válogatása alapján.

A koronavírus-járvány okozta novemberi lezárást követően sem állt meg a szakmai-művészeti munka. A biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtéséig online folytak a próbafolyamatok, majd az ózongenerátoros fertőtlenítő berendezések és a nagy teljesítményű, színházi munkára fejlesztett légcserélő berendezések beszerzését követően valós térben, maszkban és távolságtartással folyt a munka.

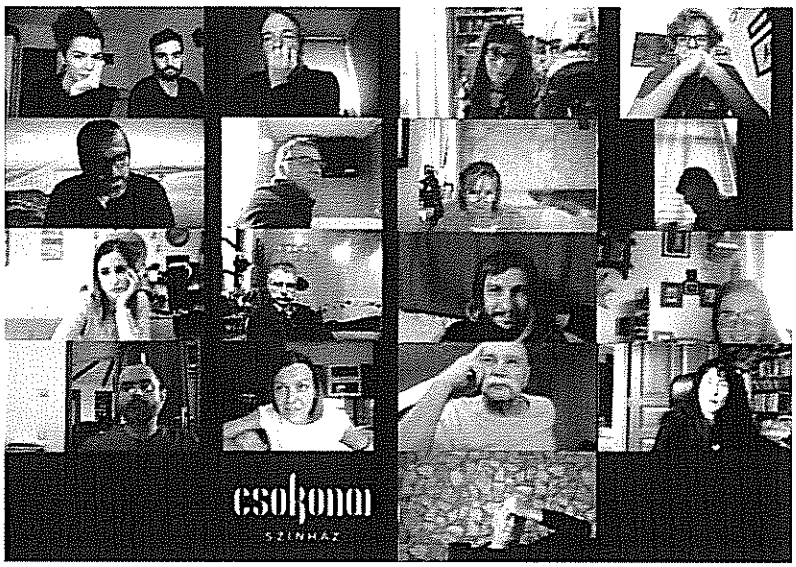

Az Edmond olvasópróbája 2020. november 16-án

A 2020/2021-es évadban összesen öt *(Hamlet, Bánk bán, Őszintén szólva, Kimondhatatlan, Magyar Elektra)* nézők előtt tartott bemutató készült el, emellett azonban megvalósult további három *(Toldi, Finálé, Edmond)* produkció munkabemutatója. További előadások próbafolyamatai is elkezdődtek, amelyek a 2021/2022-es évad során jutnak majd el a premierig.

A Csokonai Színház prózai társulata 28 színművészből áll. A prózai tagozat állandó társulatát országosan elismert művészek alkotják, akik között Érdemes, Kiváló Művész, Kossuth- valamint Jászai Mari-díjat kiérdemelt színész is található.

Kossuth-díjas: Kubik Anna
Kiváló művész: Csikos Sándor, Ráckevei Anna
Érdemes művész: Kubik Anna
Jászai Mari-díjas művészeink: Csikos Sándor, Dánielfy Zsolt, Kubik Anna, Majzik Edit, Miske László, Oláh Zsuzsa, Ráckevei Anna, Újhelyi Kinga, Varga Klári

A 2020/2021-es évadban a Csokonai Színházban töltötte egyetemi gyakorlatát Pálóczi Bence, aki idén a *Herkules – A kezdetek* és a *Toldi* című előadásokon dolgozott színházunkban.

A MI VÁROSUNK
A TI SZÍNHÁZATOK

2. Célkitűzések

A Csokonai Színház korábbi hagyományait folytatva kiemelt figyelmet fordít a **magyar drámai kincstár** legjobb és legfrissebb darabjaira. A nagyváradi Varadinum Napok záróelőadásaként debütált Bornemisza Péter *Magyar Elektra* című műve. A kortárs magyar szerzőkkel való hosszú távú és szoros együttműködés, illetve a **színházi repertoár megújításának szándéka** hozzájárult olyan új drámai alkotások megszületéséhez, melyeket kifejezetten a Csokonai Színház felkérése inspirált. Így születhetett meg Romankovics Edit *Kimondhatatlan*, Mikó Csaba *Herkules – A kezdetek* és Pass Andrea *Finálé* című műve.

A Csokonai Színház kortárs magyar dráma melletti elkötelezettségének bizonyítéka a 2021-ben **14. alkalommal megrendezett DESZKA Fesztivál**. 2021 májusában, az újranyitást követően egy hibrid rendezvény megszervezése mellett döntöttünk. A Nagyerdei Stadion kezdőkörében felállított kivetítőkön olyan kortárs magyar drámaszövegek alapján született előadások voltak láthatóak, amelyek a koronavírus-járvány okán kifejezetten az online térbe készültek. A **rendhagyó, DESZKA Digital névre keresztelt fesztivál** gyorsan és innovatív módon reagált arra, hogy milyen változásokat hozott és milyen megoldásokat generált a pandémia a kortárs magyar színházban. A vetített előadásokat valós térben, közösségben nézte végig a fesztiválközönség, ami remek alkalmat nyújtott arra, hogy **biztonságos körülmények között, körültekintő szervezéssel** valósuljon meg az újranyitás és a szakmai találkozás.

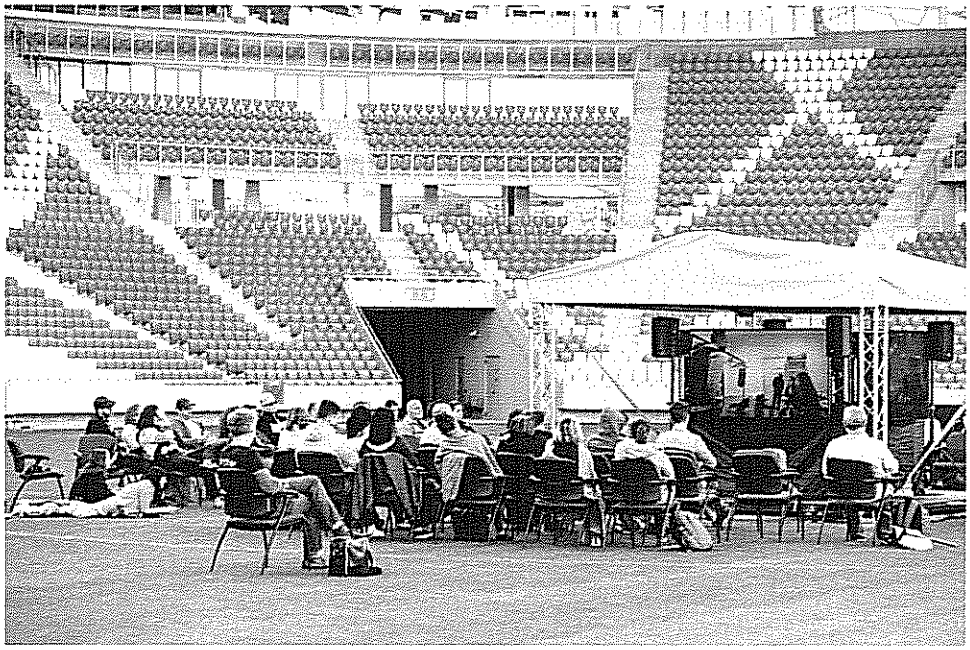

DESZKA Digital a Nagyerdei Stadion kezdőkörében

Nemzetközi kapcsolataink egyik fontos eleme a Transz/Missziók vándorfesztivál, amelyet 2020 szeptemberében a litvániai Trakai városa rendezett. A pandémiás helyzetre való tekintettel a Csokonai Színház online módon, a *Don Quijote – Az utolsó álom* című előadás felvételről történő vetítésével csatlakozott a hat ország együttműködésében zajló fesztiválhoz.

2020 októberében negyedik alkalommal hirdettük meg a **női alkotók és női alkotás köré szerveződő MagdaFesztet**, a rendezvényt azonban a járvány második hullámának közeledtével már nem rendeztük meg. A Szabó Magda-regény alapján készült *Az ajtó* című előadás felújításával azonban 2020-ban is méltó módon megemlékeztünk a fesztivál névadójáról.

A Csokonai Színházban az elmúlt évadban a kiemelt feladatok közé tartozott az **operatagozat fejlesztése**. A magyarországi operajátszás elismert műhelyéhez szerződött 2021 tavaszán Ács János nemzetközi hírű karmester, akinek irányításával **minden korábbinál magasabb színvonalú szakmai munka kezdődött a Csokonai Színházban**. Az újranyitást megelőzően a *Csokonai Opera – Az új generáció* címmel online koncertsorozat keretében mutatkoztak be azok a fiatal operaénekesek, akik a Csokonai Színházban tanulták és tanulják a szakmát. Májusban Nagyváradon tartottuk meg a premierjét az *OperaÜnnep* című gálaműsorunknak, illetve a debreceni Szent Anna székesegyházban láthatta-hallhatta a közönség Rossini *Kis ünnepi misé*jét.

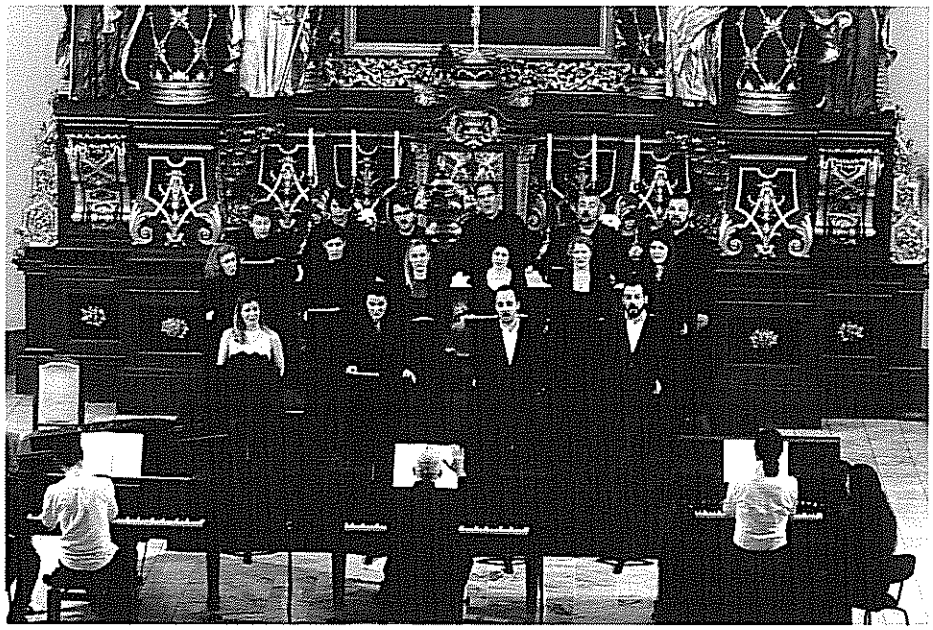

Kis ünnepi mise a Szent Anna székesegyházban

A Csokonai Színház hagyományteremtő és újító szándékkal vezette be Debrecenben és a régióban színházpedagógiai programját, a **Csokonai Ifjúsági Programot (CSIP)**. Olyan oktatási csomagot kínálunk, amely az iskolai tanrendhez igazítható és beilleszthető az

iskolai tanórák keretei közé. A 2020/2021-es évadban a családon belüli erőszak témáját feldolgozó *Kimondhatatlan* című osztálytermi színházi nevelési előadással bővült a CSIP repertoárja.

A 2020/2021-es évadban is folytattuk a Ráckevei Anna vezetésével indított, *Kulisszák* című beszélgetéssorozatot, amelynek keretében már bemutatott produkcióink alkotói beszéltek a próbafolyamatról nehézségeiről és kihívásairól, illetve „kulisszatitkokba" avattuk be vendégeinket. Az első alkalommal az *Őszintén szólva* fordításának és színpadra állításának hátterébe nyerhettek bepillantást a résztvevők, míg második alkalommal a Magyar Nyelv Napja kapcsán társulatunk színművészei beszélgettek az anyanyelvükhöz fűződő kapcsolatukról.

Folyamatos együttműködésünk van a debreceni kulturális életét meghatározó intézményekkel, és ennek révén a társművészetek, illetve a közművelődés színterein is jelen vagyunk. A Nagyerdei Szabadtéri Színpadon is jelen volt 2021 nyarán a társulat: egy alkalommal tűztük műsorra a *Tesztoszteron*, két alkalommal *A Pál utcai fiúk*at, illetve három alkalommal a *Csárdáskirálynő*t.

Telt házas előadások a Nagyerdei Szabadtéri Színpadon

Fontos számunkra a folyamatos **koprodukciós lehetőségek keresése**, egymás kölcsönös helyzeti előnyök kihasználásán nyugvó segítése. Az idei évadban koprodukciós előadásként hoztuk létre a *Bánk bán* című operát (partner: Co-Opera), amely a 2020/2021-es évadban több helyszínen megmutatkozott, többek között a Csokonai Színház Énekkarának közreműködésével került műsorra 2020. október 20-án a Nemzeti Színházban is.

A Szatmárnémeti Északi Színház Harag György Társulatával és a Nagyváradi Állami Színház Szigligeti Társulatával hosszú évekre visszanyúló, hagyományosan jó kapcsolatot ápolunk, melyet bérletcserék, kölcsönös vendégjátékok, színészek és alkotók vendégszereplése bizonyít.

A 2020/2021-es évadban **határon túli kapcsolatainkat** kedvezőtlenül érintették a határátlépésre vonatkozó korlátozások. A Varadinum Napokon 2021. május 23-án a *Magyar Elektra* díszelőadásával jelentünk meg, míg a Szent László Napok nyitóelőadásként pedig az *OperaÜnnep* című gálaestünket adtuk el Nagyváradon.

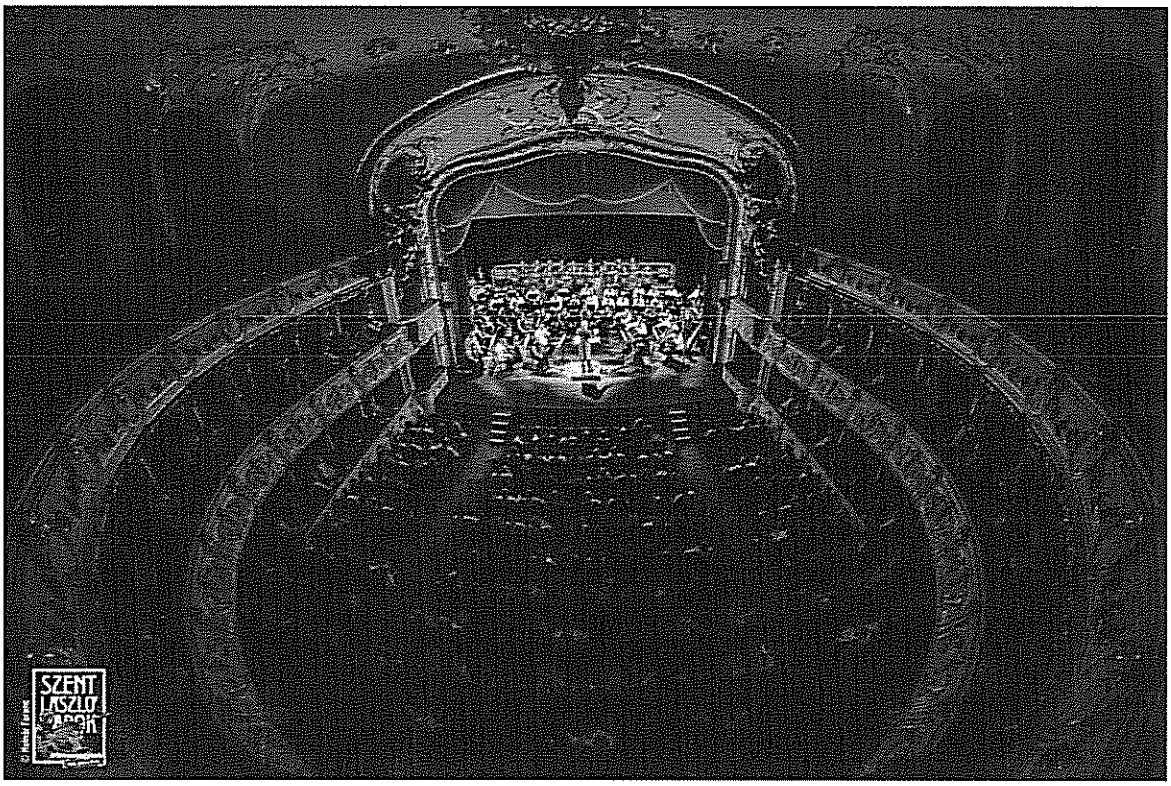

OperaÜnnep Nagyváradon

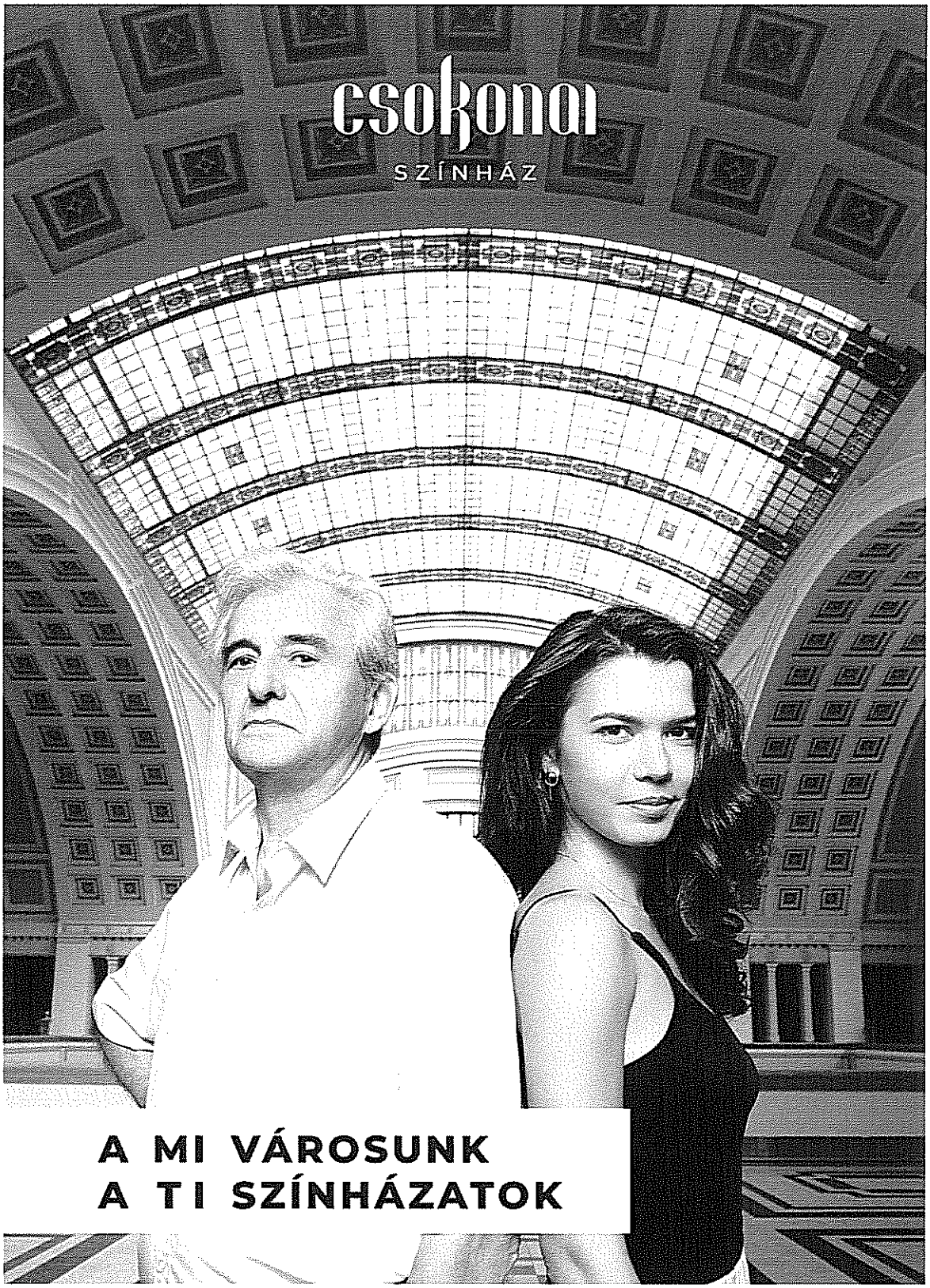
csokonai
SZÍNHÁZ
A MI VÁROSUNK
A TI SZÍNHÁZATOK

3. A 2020/2021-es évad részletes bemutatása

2020 augusztusában kéthetes rendezvénysorozattal vettünk búcsút a 155 éves történelmi épülettől. A *Lehunyja sok szemét a ház* rendezvénysorozat keretében személyes hangvételű kulisszajárásokkal, erkélykoncertekkel, fáklyás felvonulással, élőlánccal és kvízestekkel vontuk be a közönséget az épületből való kiköltözés folyamatába. Szeptember 5-én a Vidnyánszky Attila rendezte *Bánk bán* opera premierje volt az utolsó nagyszínpadi előadás a Kossuth utcai épületben.

Október 9-én Xavier Daugreilh kortárs francia vígjátékával, az *Őszintén szólvá*val (rendezte: Gemza Péter) avattuk fel a mostanra Csokonai Irodalmi Labor nevet viselő Kossuth utca 1. szám alatti épületet. Ugyanez a helyszín adott otthont a Romankovics Edit műve alapján készült részvételi színházi előadásnak, a *Kimondhatatlan*nak is.

Az Őszintén szólva premierje

Novembertől kényszerűen zárva tartottuk ideiglenes játszóhelyeink kapuit. Ez idő alatt sem állt meg azonban a szakmai munka. Elkészült a *Toldi* egészen friss, koncertszínházi adaptációja, amelyből rendhagyó módon előbb készült filmes feldolgozás, mint hogy az alapjául szolgáló színházi előadást nézők elé tárhattuk volna.

A Toldi filmfelvétele

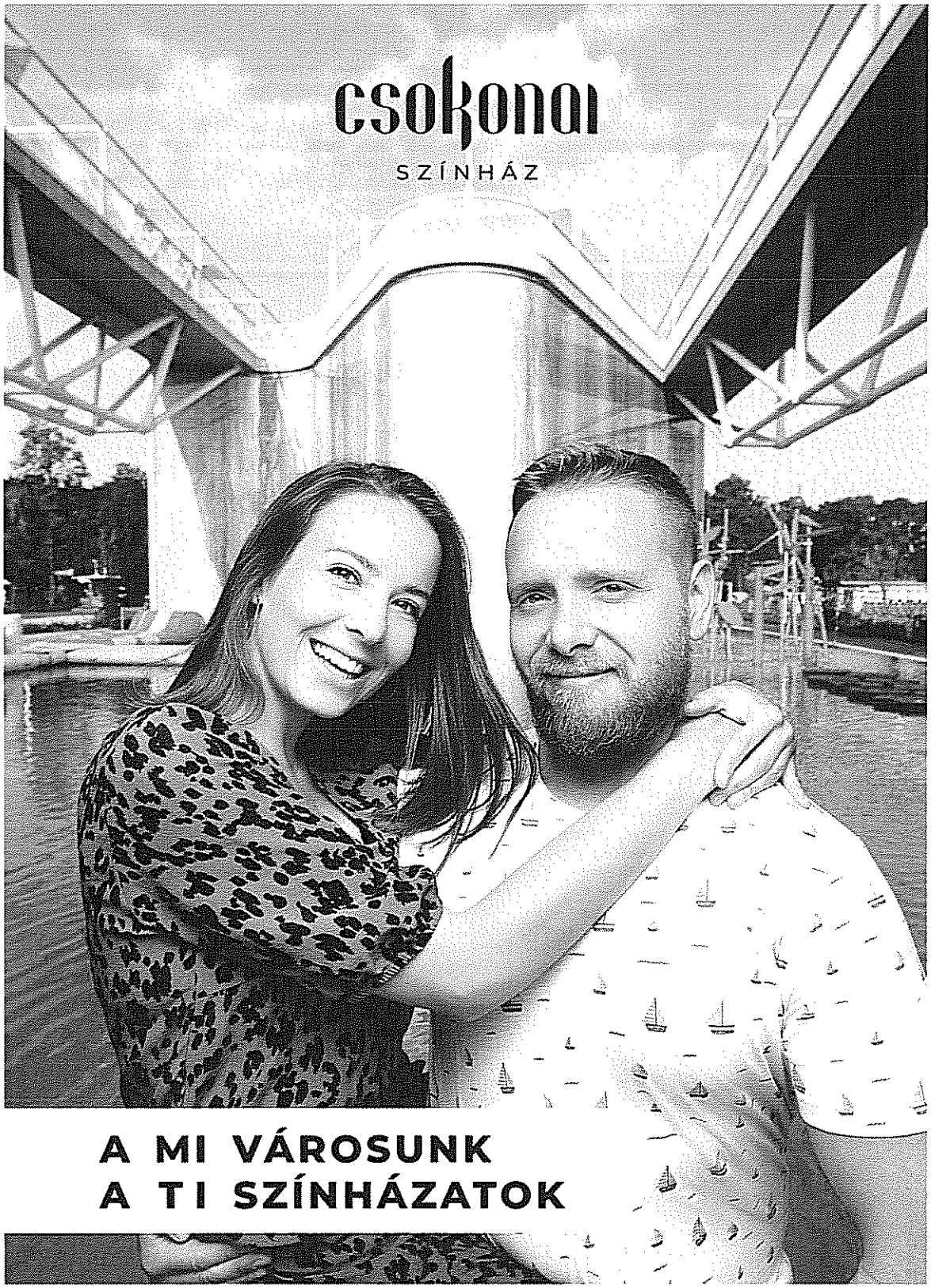
csokonai
SZÍNHÁZ
A MI VÁROSUNK
A TI SZÍNHÁZATOK

A *Toldi* filmadaptációja bekerült a DESZKA Digital programjába, illetve a Hajdú-Bihar megyeszerte számos oktatási intézmény felhasználta oktatási programja részeként. Az elkészült színházi előadást remélhetőleg a 2021/2022-es évadban láthatja majd az ifjúsági közönség.

2020 telén kezdte meg a próbákat az író-rendező Pass Andrea vezetésével a *Finálé* stábja, illetve előbb online, majd személyes részvétellel dolgozott az *Edmond* csapata is (rendező: Keszég László). A szereplők és az alkotók fegyelmezetten és odaadóan dolgoztak mindkét előadáson, a legszigorúbb járványügyi szabályok mindenkori betartása mellett. A *Finálé* és az *Edmond* bemutatókész állapotig jutott 2021 elejére, így a 2021/2022-es évad tervének megkerülhetetlen részei.

Az Edmond készen várja a premiert

2020 decemberétől egyedülálló online programsorozatokba kezdett a társulat. Előbb a Karácsony közeledtével rendhagyó, művészeti produkciókkal telerakott online adventi naptárat hoztunk létre. 2020 december 1-jétől minden nap kinyílt a naptár egyik ablaka, hogy abban a társulat valamely tagja ajándékkal kedveskedjen nézőinknek. Szintén Karácsony előtt vette kezdetét a *Van, aki ZOOMon szereti* sorozat, amelyben Mészáros Ibolya színművész kollégáival készített portréinterjúkat. A heti két alkalommal jelentkező online program alkalmat adott a társulati tagoknak, hogy egészen új oldalukról mutatkozzanak be. 2021 tavaszán aztán ismét új online programot indítottunk: ezúttal a legfiatalabb operaénekesi generációt mutattuk be a közönségnek a *Csokonai Opera – Az új generáció* felvételein keresztül. Mindhárom online programsorozat jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a kényszerű zárva tartás ideje alatt is értékes tartalmak szülessenek a Csokonai Színházban.

2021 májusában a *Hamlet* vitrinszínházi előadásával nyílt meg a kulturális szezon Debrecenben. Megrendeztük a DESZKA Digitalt, idén is otthont adtunk a Nyílt Fórum

drámafejlesztési program második állomásának, és Nagyváradon mutattuk be a *Magyar Elektrát*.

A 2020/2021-es évad egyik legfontosabb eredménye a *Csikos Sándor – Kulisszák nélkül* című portrékönyv megszületése (szerző: Kornya István). Az Érdemes és Kiváló művész színművészi, rendezői, színházigazgatói és pedagógusi pályáját bemutató kiadványt méltó módon, Csikos Sándor pályatársai és tanítványai körében mutattuk be.

Az operatagozat májusban Nagyváradon, júliusban pedig Debrecenben is nagy nézői érdeklődés mellett adta elő az *OperaÜnnep* című gálaestet. Májusban egy különlegességgel is megörvendeztette a debreceni közönséget: Rossini *Kis ünnepi miséjét* a Szent Anna székesegyházban hallgathattuk meg.

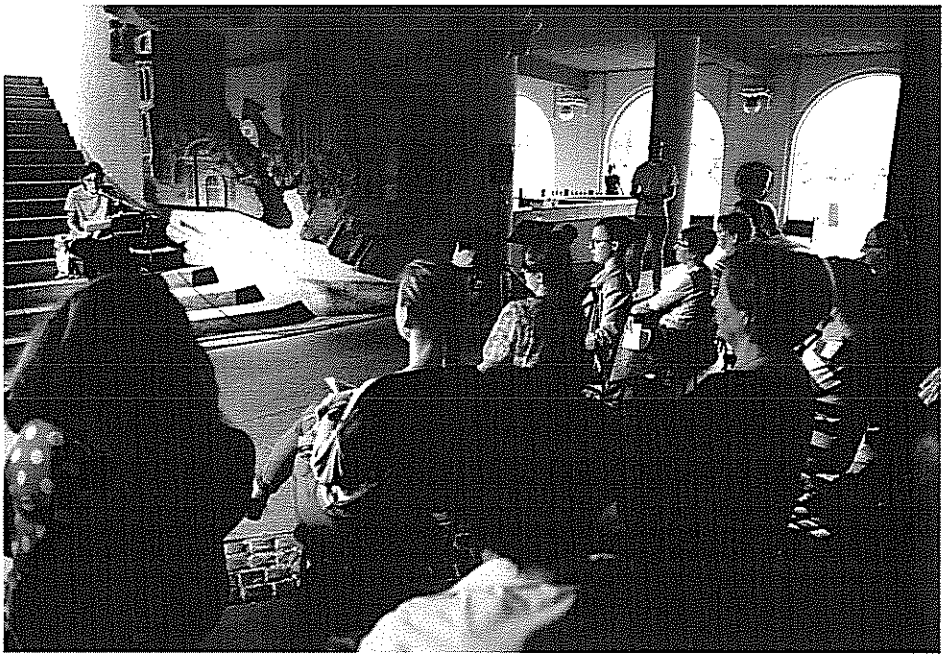

Irodalom Éjszakája a belvárosban

Júniusban immár harmadik alkalommal szerveztük meg Debrecen belvárosában az **Irodalom Éjszakája** háromnapos programsorozatát, amelyben 25 színművész olvasott fel 25 kortárs szerző művéből. Az Irodalom Éjszakája program fontos eleme Debrecen Irodalom városa (City of Literature) pályázatának.

A MI VÁROSUNK
A TI SZÍNHÁZATOK

4. Fesztiválszereplések, vendégelőadások

Októberben vendégül láttuk az Orlai Produkció *Egy német sors* című monodrámáját, amely a Kossuth-díjas Molnár Piroska főszereplésével érkezett Debrecenbe.

Két alkalommal láthatta a debreceni közönség a Magyarországi Szerb Színház két alkotását, a *Párizs hídjai* és a *Hamvadó cigarettavég* című produkciókat.

A DESZKA Digital keretében felvételről láthatta a debreceni közönség az Örkény Színház *Kiváló dolgozók,* a Trafó *Levél anyámhoz,* a Nagyváradi Szigligeti Színház *Y,* illetve a K" Színház *Búcsúkoncert* című előadásait.

A Nemzeti Összetartozás napja alkalmából vendégül láttuk a *Zrínyi Ilona – Szenvedély és hűség* című monodrámát.

A 2020/2021-es évadban az alábbi fesztiválokra kaptunk meghívást:

Transz/Missziók Fesztivál, Trakai (Litvánia) – *Don Quijote – Az utolsó álom* (online részvétel)
Varadinum Napok, Nagyvárad – *Magyar Elektra*

A Magyar Elektra a Varadinum Napok díszelőadása vo

5. Összegzés

Kezdeményezőkészség, innováció, együttműködés – a Csokonai Színház társulata a 2020/2021-es évadban e hármas jelszó mentén szervezte (újjá) szakmai-művészeti munkáját. Az előzetes tervekkel ellentétben a 2020/2021-es évad legfontosabb kérdése nem a *hol?*, hanem a *hogyan?* volt. A 155 éves történelmi épületből való kiköltözés kétségkívül jelentős feladatot rótt a szakmai vezetésre az ideiglenes játszóhelyek felkutatásával és műszaki alkalmassá tételével, de sokkal meghatározóbbá vált az a kérdés, hogy milyen feltételek mellett biztosítható a biztonságos munkavégzés és színházlátogatás.

A Csokonai Színház a 2020/2021-es – több szempontból kivételes – évadban sem változtatott stratégiai céljain, ezzel is biztosítva a nemzeti státuszhoz kapcsolódó követelmények teljesítését. Fókuszban állt a színházi repertoár megújítása, a klasszikus és kortárs magyar művek színpadra állítása, határon túli és nemzetközi kapcsolataink ápolása és fejlesztése. A jelen kihívásaira válaszul minden eddiginél nagyobb hangsúlyt kapott a színház mint az „itt és most művészete", illetve a digitális világ közötti feszültségek feloldása.

A 2020/2021-es évad kezdetén azt vállaltam, hogy irányításommal határidőre végrehajtjuk a történelmi épület kivitelezőnek történő átadását. 9000 négyzetméternyi terület logisztikai menedzselésével ez megtörtént. Emellett azonban volt két másik vállalásom is, amelyek számomra legalább ennyire fontosak voltak. Sikerült úgy előkészítenünk és kommunikálnunk a jogviszonyváltozást, hogy a Csokonai Színház közel 230 közalkalmazotti státuszban dolgozó munkavállalója szinte kivétel nélkül velünk maradt. A legfontosabb vállalásom azonban az volt, hogy minden intézkedésemet a társulati tagok egészségének megóvása vezeti majd. A pandémiás időszakban is rendszeresen megtartott (online) társulati ülések visszatérő témája volt, hogy hogyan vigyázhatunk a munkatársak egészségére. Tesztelések, leállított és újraindított próbafolyamatok, elmaradt bemutatók állnak a mérleg egyik oldalán – a járvány terjedésének minimalizálása és egy egészséges társulat áll a másik oldalon. Hogy megérte-e ez a rengeteg intézkedés, egyeztetés és nehézség? A válaszom: egyértelműen igen. Nincs ugyanis az a díj, eredmény vagy kritikai elismerés, amely a Csokonai társulatának egyetlen tagját is pótolhatta volna.

Debrecen, 2021. július 20.

Gemza Péter
igazgató
Csokonai Színház

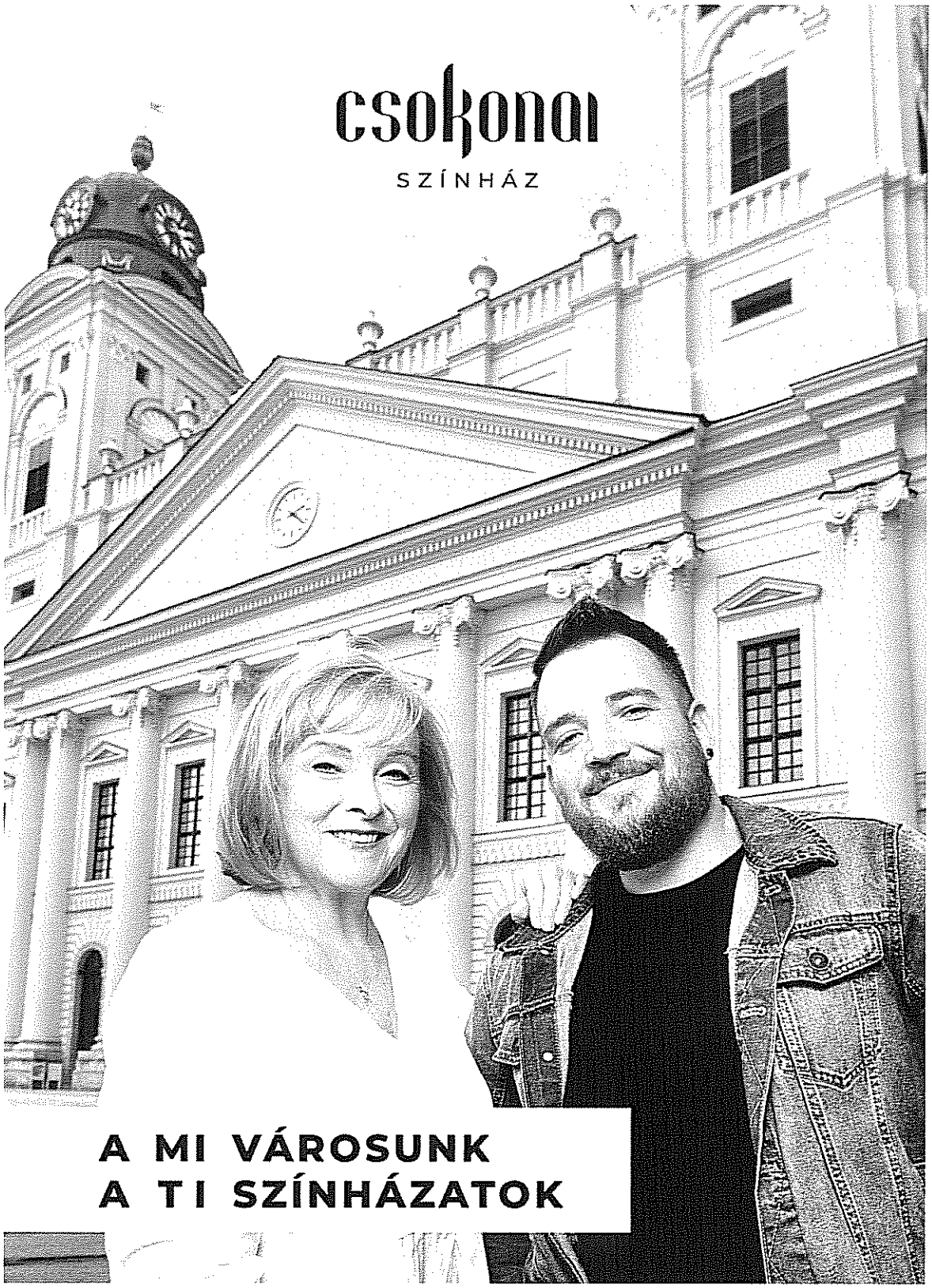
csokonai
SZÍNHÁZ
A MI VÁROSUNK
A TI SZÍNHÁZATOK

csokonai

SZÍNHÁZ